

Saamelaisalueen koulutuskeskus
Sámi oahpahušguovddáš
Säämi máttááttáskuávdáš
Säämvue'd škoou'l'jemkõõskõs

LUONTOALAN AMMATTITUTKINTO 150 OSP

ERÄ- JA LUONTO-OPASTUKSEN
OSAAMISALAN TOTEUTUS- JA
ARVIOINTISUUNNITELMA
2020-2021

Linjavastaava: Ismo Joentakanen

LUONTOALAN AMMATTITUTKINTO

Sisällys

1	Ammattitutkinnon muodostuminen Saamelaisalueen koulutuskeskuksessa	1
1.1	Joustavat opinpolut	1
1.2	Opintojen järjestäminen	2
1.2.1	Opintoretket	2
2	Aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen	2
2.1	Osaamisen tunnustaminen	2
2.2	Osaamisen tunnustamisesta päättäminen	3
3	Osaamisen osoittamisen suunnittelu	4
3.1	Näyttöympäristöjen valinta	4
3.2	Muu osaamisen osoittaminen	4
3.3	Osaamisen arvioijien valinta ja nimeäminen	4
3.4	Osaamisen osoittamisen henkilökohtaistaminen	4
3.5	Yhteistyö opiskelijan, työelämän ja muiden tahojen kanssa	5
3.6	Palaute osaamisen kehittymisestä	5
4	Osaamisen arvioinnin toteutus ja arvioinnista päättäminen	5
4.1	Osaamisen arvioijien perehdyttäminen	5
4.2	Osaamisen arviointi näytössä	6
4.3	Osaamisen arviointi muussa osaamisen osoittamisessa	6
4.4	Opiskelijan itsearviointi	6
4.5	Arvioinnista päättäminen	6
4.6	Osaamisen arvioinnin ja arviointipäätöksen dokumentointi	6
4.7	Tietojen siirto kansalliseen opintosuoritus- ja tutkintotietorekisteriin (Koski)	6
5	Arvioinnin uusiminen	7
6	Arvioinnin tarkistaminen	7
7	Arvioinnin oikaisu	7
8	Todistus tutkinnon suorittamisesta, tutkinnon osan suorittamisesta tai todistus opiskelijan osaamisesta	8
9	Salassapito ja tietosuoja	8
10	Osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelman seuranta, arviointi ja parantaminen	9
11	Tutkinnon osien toteutus- ja arviointisuunnitelmat	10
11.1	Pakolliset tutkinnon osat	10
11.1.1	Luonnon tuotteistaminen, 20 osp (200751)	10

11.1.2	Erä- ja luontoympäristössä toimiminen, 40 osp (200752)	12
11.2	Valinnaiset tutkinnon osat, ryhmä 1	16
11.2.1	Luonnossa liikkumisen opastaminen, 30 osp (200753)	16
11.2.2	Teemallisten luontopalveluiden järjestäminen, 30 osp (200755).....	18
11.2.3	Eläinohjelmapalveluiden järjestäminen, 30 osp.....	19
11.2.4	Motorisoitujen ohjelmapalveluiden järjestäminen luonnossa, 30 osp (200758) .	20
11.3	Valinnaiset tutkinnon osat, ryhmä 2.....	21
11.3.1	Erityisryhmien opastaminen luonnossa, 30 osp (200759)	21
11.3.2	Eräruokapalvelun järjestäminen, 30 osp (200760).....	22
11.3.3	Kansainvälisten asiakkaiden opastaminen luonnossa, 30 osp (200761)	22
11.3.4	Luontoalan yritystoiminnan suunnittelu, 30 osp (200763)	23

LUONTOALAN AMMATTITUTKINNON ERÄ- JA LUONTO-OPASTUKSEN OSAAMISALAN ALAKOHTAINEN SUUNNITELMA

1 Ammattitutkinnon muodostuminen Saamelaisalueen koulutuskeskuksessa

Luontoalan ammattitutkinnon laajuus on 150 osaamispistettä. Luontoalan ammattitutkinnon kaikille pakollinen tutkinnon osa on Luonnon tuotteistaminen (20 osaamispistettä). Erä- ja luonto-opastuksen osaamisalan pakollinen tutkinnon osa on Erä- ja luontoympäristössä toimiminen (40 osaamispistettä). Lisäksi tulee suorittaa valinnaisia tutkinnon osia 90 osaamispisteen laajuisesti, joista valinnaisten tutkinnon osien ryhmästä 1 vähintään yksi tutkinnon osa.

Luontoalan ammattitutkinnon, 150 osp, muodostuminen Saamelaisalueen koulutuskeskuksessa

[Linkki ePerusteisiin](#)

Luontoalan ammattitutkinto, Erä- ja luonto-opastuksen osaamisala 150 osp

Pakolliset tutkinnon osat 60 osp

- Luonnon tuotteistaminen, 20 osp
- Erä- ja luontoympäristössä toimiminen, 40 osp

Valinnaiset tutkinnon osat, ryhmä 1

- Luonnossa liikkumisen opastaminen, 30 osp
- Luontoon perustuvan hyvinvointipalvelun toteuttaminen, 30 osp
- Teemallisten luontopalveluiden järjestäminen, 30 osp
- Vaativan vaelluksen järjestäminen, 40 osp
- Eläinohjelmalveluiden järjestäminen, 30 osp
- Motorisoitujen ohjelmalveluiden järjestäminen luonnossa, 30 osp

Valinnaiset tutkinnon osat, ryhmä 2

- Erityisryhmien opastaminen luonnossa, 30 osp
- Eräruokapalvelun järjestäminen, 30 osp
- Kansainvälisten asiakkaiden opastaminen luonnossa, 30 osp
- Luontokohteiden rakentaminen, 40 osp
- Luontoalan yritystoiminnan suunnittelu, 30 osp
- Metsästyspalvelun toteuttaminen, 30 osp
- Ammatillinen tutkinnon osa tai osia ammatillisesta perustutkinnosta, toisesta ammattitutkinnosta tai erikoisammattitutkinnosta | 20-30 osp

1.1 Joustavat opinpolut

Opintojen eteneminen kuvataan lukusuunnitelmaan. Opiskelijan opinnot henkilökohtaistetaan heti opintojen alussa ja aikaisempi osaaminen tunnustetaan ja tunnustetaan, jolloin aiemmin hankittu osaaminen voi lyhentää valmistumisaikaa. Lisäksi opiskelijoilla on mahdollisuus saamen kielten

opintoihin. Yksilölliset opintopolut kirjataan opiskelijan henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan (HOKS).

1.2 Opintojen järjestäminen

Pedagogisen toiminnan lähtökohtana on opiskelijan puuttuvan osaamisen hankkiminen ja osaamisen laadunvarmistus. Saamelaisalueen koulutuskeskuksessa opiskelijalla on mahdollisuus opiskella myös tutkinnon osia kokonaisen tutkinnon sijaan.

Koulutus on päätoimista, sisältäen lähiopetusta Saamelaisalueen koulutuskeskuksen toimipaikkojen ympäristöissä, opintoretkiä sekä työpaikalla tapahtuvaa oppimista.

1.2.1 Opintoretket

Opetuksen yhteydessä toteutettavien retkien suunnittelusta vastaavat ko. retken vastuuopiskelijat, jotka laativat retkestä kirjallisen toteuttamissuunnitelman. Suunnitelmasta ilmenevät retken tema, kohde ja sen erityispiirteet, esim. poronhoidon huomioiminen toteutuksessa. Suunnitelmassa tuodaan esille myös mahdollisesti tarvittavat luvat, kuljetusjärjestelyt, aikataulutus, ruokailuiden toteuttaminen, varusteluettelot, turvallisuussuunnitelma sekä retken kustannukset. Ryhmän turvallista johtamista erilaisissa maasto-olosuhteissa ja opastamista harjoitellaan koulutuksen yhteydessä jatkuvasti. Retkien aikataulutuksen yhteydessä jaetaan opastusvastuut ja –teemat, joihin opiskelijat perehtyvät ennakkoon ja hyödyntävät hankkimaansa tietoa omalla opastamisosuudellaan. Ruokailut toteutetaan asiakaslähtöisesti ja kestävän kehityksen mukaisesti. Jätehuolto toteutetaan roskattoman retkeilyn periaatteiden mukaisesti. Opastamisvastuussa oleva opiskelija saa palautetta toiminnastaan vertaisarvioinnilla ryhmän muilta jäseniltä sekä opettajaltaan. Oppimisen arviointi ja palaute on jatkuvaa.

2 Aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen

2.1 Osaamisen tunnustaminen

Opiskelijan aikaisemmin muualla suorittamat opinnot tai työssä hankittu osaaminen tunnustetaan, mikäli näin hankittu osaaminen vastaa suoritettavan ammattitutkinnon ammattitaitovaatimuksia. Opiskelija voi saada osaamisen tunnustamisella suoritettua tutkintoon sisältyviä tutkinnon osia. Aikaisemmin hankittu osaaminen voi kattaa koko tutkinnon osan tai vain osia tutkinnon osasta.

Osaamisen tunnustamisen periaatteet määrää asetus (10 §), jonka mukaan koulutuksen järjestäjän

1. tulee tunnustaa voimassa olevien
 - a) ammatillisen perustutkinnon, ammattitutkinnon tai erikoisammattitutkinnon mukaiset tutkinnon osat tai yhteisten tutkinnon osien osa-alueet
 - b) lukio-opinnot
 - c) korkeakouluopinnot tai muut toimivaltaisen viranomaisen arvioimat ja todentamat opinnot, jotka voidaan sisällyttää osaksi suoritettavaa tutkintoa
2. tulee toimittaa osaamisen arvioijille tieto osaamisen tunnustamista varten muista kuin edellä mainituista, jos opiskelijalla on
 - a) tutkintoja
 - b) tutkinnon osia
 - c) yhteisten tutkinnon osien osa-alueita

d) sisällöllisesti vastaavia lukio-opintoja, korkeakouluopintoja tai muita toimivaltaisen viranomaisen arvioimia ja todentamia opintoja

3. kohdan 2 osalta arvioijien tulee tunnustaa osaaminen siltä osin, kun se vastaa suoritettavan tutkinnon osia tai yhteisten tutkinnon osien osa-alueita
4. antaa opiskelijalle mahdollisuus osoittaa osaamisensa, jos hänellä on asiakirjoja (esim. hygipassi, EA 1- kortti, tulityökortti jne.) tai muita selvityksiä (esimerkiksi työkokemus, ulkomailla suoritettu koulutus jne.), joiden perusteella tutkinto, tutkinnon osa tai yhteisten tutkinnon osien osa-alue on mahdollista suorittaa ilman osaamisen hankkimista. Osaaminen osoitetaan vain siltä osin, kuin sitä ei ole aiemmin arvioitu ja todennettu. Osaaminen voidaan osoittaa esimerkiksi näytöllä.

2.2 Osaamisen tunnustamisesta päättäminen

Kohta 1, ofelaš-ohjaaja valmistelee ja vie yhdessä opinto-ohjaajan kanssa eHOPSiin, ja ofelaš-ohjaaja vie tiedot HOKSiin.

Kohta 2 ja 3, tunnustamisesta päättävät kyseisten opintojen opettajat (ammatilliset tutkinnon osat) yhdessä ja opinto-ohjaaja vie tiedon eHOPSiin, ja ofelaš-ohjaaja vie tiedot HOKSiin.

Kohta 4, ofelaš-ohjaaja valmistelee osaamisen osoittamisen yhdessä opettajien kanssa. Ammatillisten tutkinnon osien osalta vähintään kaksi opettajaa yhdessä järjestää opiskelijalle mahdollisuuden osoittaa osaamisensa, ja tekevät yhdessä arviointipäätöksen. Ofelaš-ohjaaja vie arviointipäätöksen eHOPSiin ja tarvittavat tiedot HOKSiin.

3 Osaamisen osoittamisen suunnittelu

3.1 Näyttöympäristöjen valinta

Näyttöjen toteuttamispaikat valitaan tutkinnonosakohtaisesti. Näytöt järjestetään aina ensisijaisesti työpaikalla aidossa työympäristössä, poikkeamat, esimerkiksi simuloitujen työtilanteiden oppilaitosympäristössä tai yhteisten tutkinnon osien osa-alueiden arviointi, kirjataan tutkinnon osakohtaiseen suunnitelmaan.

Työpaikan tulee pystyä tarjoamaan tutkinnon osan osaamistavoitteiden ja opiskelijan tavoitetason mukaisia työtehtäviä. Työnantajan tulee sitoutua näytön toteuttamiseen ja arviointiin.

Työpaikan soveltuvuuden tutkintotilaisuuden suorittamiseen päättävät tutkintotilaisuuden arvioijat.

3.2 Muu osaamisen osoittaminen

Jos vaadittavaa ammattitaitoa ei voida kokonaisuudessaan osoittaa työpaikalla, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla kuten haastattelujen, tehtävien, digitaalisen dokumentoinnin tai muiden luotettavien menetelmien avulla. Jos näyttöä täydennetään oppilaitoksessa, pyritään tilanteista ja tehtävistä luomaan mahdollisimman työelämävastaavia. Muun osaamisen osalta ammattialan opettaja kokoaa opiskelijan osaamisen ja dokumentoitu osaaminen huomioidaan arviointipäätöksen tekemisessä.

3.3 Osaamisen arvioijien valinta ja nimeäminen

Arvioijat valitaan työelämälähtöisesti kokeneista ammattialan osaajista. Toinen arvioijista on opettaja, jolla on riittävä tutkinnon osan substanssi- ja pedagoginen osaaminen tai muu koulutuksen järjestäjän nimeämä edustaja, jolla on riittävä ammattialan ja pedagoginen osaaminen. Työelämäarvioijalla tulee olla riittävä alan tuntemus ja perehtyneisyys arviointiin ja sen lähtökohtiin sekä perehtyneisyys tutkinnon perusteisiin. Erityisestä syystä, esimerkiksi jos työpaikkaohjaaja on jäävi arvioimaan tai näyttö järjestetään oppilaitoksessa, arvioijina voi toimia kaksi oppilaitoksen edustajaa, ja tuolloin arvioijina voivat toimia ammattialan opettajat tai ammattialan opettaja ja muu alan työntekijä, jolla on tutkinnon osassa vaadittavan osaaminen, esimerkiksi työmestari. Arvioijien valinnan tekee tutkinnon osan vastuupettaja. Ammatillisten tutkinnon osien arvioijat kirjataan tutkinnonosakohtaisesti HOKSiin.

3.4 Osaamisen osoittamisen henkilökohtaistaminen

Osaaminen osoitetaan mahdollisimman pian, kun opiskelija on saavuttanut riittävän tutkinnon osassa vaadittavan osaamisen. Tutkinnon osan ohjaava opettaja varmistaa ennen osaamisen osoittamisen aloittamista, että opiskelija tuntee näyttöön liittyvät käytännöt, ohjeet ja määräykset. Tutkinnon osan arvioinnin perehdytyksessä käydään läpi ammattitaidon osoittamistavat, ammattitaitovaatimukset sekä arvioinnin kriteerit. Tutkinnon osan suorittamisesta vastaava opettaja ohjaa opiskelijaa näytön suunnittelussa.

Erityisten tukitoimien tarve dokumentoidaan HOKSiin ja huomioidaan osaamisen osoittamisen yhteydessä. Erityisopettaja osallistuu tarvittaessa prosessiin tarvittaessa. Dokumentoinnin tekee Ofelaš-ohjaaja. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin, kuten esim. suullisesti, kuvien kautta tai videoesityksellä. Näytössä voidaan lisäksi tutkinnon perusteiden mukaisesti käyttää erilaisia tukimateriaaleja, kuten selkokielisiä ohjeita, kuvia ja apuvälineitä. Näytössä voidaan tutkinnon perusteiden rajoissa antaa myös lisää aikaa tehtävien suunnitteluun ja mahdollisiin täydentäviin tutkintosuorituksiin. Näyttöön kuuluvat mahdolliset suoritusta täydentävät kirjalliset osat voidaan korvata suullisella suorituksella joko osittain tai kokonaan, jos opiskelijan

ominaisuudet niin edellyttävät. Tukitoimista huolimatta opiskelija osoittaa näytössä itsenäisesti osaamisensa tutkinnon perusteiden mukaisesti.

3.5 Yhteistyö opiskelijan, työelämän ja muiden tahojen kanssa

Osaamisen osoittaminen suunnitellaan yksilöllisesti tutkinnon osittain ja se dokumentoidaan HOKSiin. Osaamisen osoittaminen suunnitellaan yhdessä opiskelijan ja työpaikan kanssa. Suunnitteluun sisältyy näytön sisällöstä, ajankohdasta ja arvioinnista sopiminen.

3.6 Palaute osaamisen kehittymisestä

Palautteen antamisen tavoitteena on, että opiskelija tietää, mitä hän osaa ja mitä hänen pitää vielä oppia, jotta päästään ammattitutkinnon perusteissa määrättyihin ammattitaitovaatimuksiin ja osaamistavoitteisiin. Jotta voidaan varmistua siitä, että opiskelijalla on riittävä osaaminen tutkinnon osan suorittamiseen, voidaan keskustelujen ja havainnoinnin lisäksi hyödyntää myös opiskelijan laatimaa portfolioita, toiminnallisia työsuorituksia, kirjallisia tehtäviä jne.

Palautteen avulla tuetaan opiskelijaa tulosten saavuttamisessa ja kehitetään opiskelijan itsearviointitaitoa. Opiskelijaa ohjataan vastaanottamaan ja käyttämään työnantajan, työtovereiden ja asiakkaiden antamaa palautetta itsearvioinnissaan.

Opiskelijan ammatillista kasvua ja motivaatiota lisää opintojen jatkuva linkittäminen tutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimuksiin tai osaamistavoitteisiin ja niiden arviointikriteereihin. Oppimisen arviointia dokumentoidaan opiskelijan opintosuoritusotteeseen pääsääntöisesti suoritusmerkinnällä (S). Opettajien ja työpaikan ohjaajan myönteinen asenne välittyy opiskelijaan ja vaikuttaa opiskelijan käsitykseen itsestään oppijana sekä opiskelijan halun oppia ja kehittää itseään. Opettaja antaa palautetta ohjauksen aikana ja työpaikan ohjaaja ohjaa ja antaa palautetta koko työpaikalla tapahtuvan oppimisen ajan.

Näytön jälkeen opettaja antaa palautteen opiskelijalle osaamisen arvioinnista. Palaute voi olla suullinen-, ääni-, video- tai kirjallinen palaute.

4 Osaamisen arvioinnin toteutus ja arvioinnista päättäminen

Osaamisen arvioinnin toteutuksen ja arvioinnista päättämisen informoinnista opiskelijoille ja työelämän yhteistyökumppaneille vastaa tutkinnon osan vastuuopettaja ja/tai ofelaš-ohjaaja. Periaatteet käydään läpi perehdytettäessä opiskelijaa tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksiin ja opintojen suorittamiseen.

4.1 Osaamisen arvioijien perehdyttäminen

Arvioijille pidetään perehdytys tutkinnon perusteista, ko. tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksista ja arviointikriteereistä sekä selvennetään arviointiprosessi ja käydään läpi arviointilomakkeet. Arvioijien perehdytyksen suorittaa tutkinnon osan ohjauksesta vastaava henkilö. Arvioijien perehdytyksessä vuorovaikutteisella (keskustelulla) on keskeinen merkitys.

4.2 Osaamisen arviointi näytössä

Vähintään toisen arvioijan tulee olla paikalla näytössä. Tutkinnon tai tutkinnon osan arvioinnissa toteutetaan järjestelmällistä aineiston keräämistä, päätöksentekoa ja dokumentointia opiskelijan ammatillisista ja työtoimintavalmiuksista suhteessa tutkinnon perusteissa määriteltyihin ammattitaitovaatimuksiin ja arviointikriteereihin. Arvioinnin painopiste on tekemisessä ja työssä toimimisessa.

Arviointiaineistoa kerätään havainnoimalla, haastatteluilla, itse- ja ryhmäarvioinnilla ja arviointikeskustelulla. Näistä näytön arvioijat kokoavat yhdessä opiskelijan kanssa arviointiaineiston, jonka perusteella tekevät arviointipäätöksen.

4.3 Osaamisen arviointi muussa osaamisen osoittamisessa

Jos opiskelijan tutkinnon osan arviointiin sisältyy muuta osaamisen arviointia, se dokumentoidaan kirjallisesti. Muun osaamisen arvioinnin muotona voi olla esimerkiksi suullinen haastattelu, kirjallinen tehtävä tai käytännön suoritus.

4.4 Opiskelijan itsearviointi

Opiskelijalle annetaan mahdollisuus itsearviointiin, jossa opiskelija arvioi omaa osaamistaan näytössä. Opettaja ohjaa opiskelijaa itsearviointiin ja selvittää sen merkityksen. Itsearvioinnissa opiskelija pohtii omia vahvuuksia ja kehittämiskohteitaan peilattuna suoritettavan tutkinnon osan osaamistavoitteisiin ja arviointikriteereihin. Opiskelijan itsearviointi ei vaikuta osaamisen arviointiin tai siitä annettavaan arvosanaan.

4.5 Arvioinnista päättäminen

Arvioijat arvioivat osaamisen viivytyksettä tutkinnon osittain. Ammatti- ja erikoisammattitutkinnot arvioidaan asteikolla hyväksyty/hylätty.

Ammatillisten tutkinnon osien arviointi suoritetaan kaksikantaisessa arviointikeskustelussa. Opiskelija ei osallistu arviointikeskusteluun.

4.6 Osaamisen arvioinnin ja arviointipäätöksen dokumentointi

Arviointipäätös perusteluineen dokumentoidaan kirjallisesti lomakkeeseen. Ofelaš-ohjaaja tai tutkinnon osan tai osa-alueen vastuuopettaja vie arviointipäätöksen eHOPSiin. Ofelaš-ohjaaja tallentaa arviointiaineiston.

Tutkintokoulutusten opiskelijalla on mahdollisuus tutustua kirjalliseen tai muutoin tallennettuun osaamisen arvioinnin perusteella syntyneeseen arviointiaineistoon. Arviointiaineistoa säilytetään vähintään kuuden kuukauden ajan arvosanan antamisesta.

4.7 Tietojen siirto kansalliseen opintosuoritus- ja tutkintotietorekisteriin (Koski)

Opintotoimisto tekee opintosuoritusten siirrot opiskelijahallintojärjestelmästä opintosuoritus- ja tutkintorekisteriin Koskeen.

5 Arvioinnin uusiminen

Opiskelijalla on mahdollisuus arvioinnin uusimiseen, jos osaamisen arviointi on hylätty.

Jos opiskelija saa hylätyn arvosanan, ammatillisen tutkinnon osan vastuopettaja järjestää opiskelijalle uuden mahdollisuuden osaamisen osoittamiseen sen jälkeen, kun opiskelija on täydentänyt osaamistaan jeesipajassa tai ammattiopinnoissa.

Opiskelijaa informoidaan asiasta ennen osaamisen osoittamista/näyttöä.

6 Arvioinnin tarkistaminen

Opiskelija voi pyytää arvioinnin tarkistamista. Pyyntö tehdään kirjallisesti ofelaš-ohjaajalle tai opinto-ohjaajalle 14 päivän kuluessa siitä, kun hänellä on ollut mahdollisuus saada tietoonsa arvioinnin tulokset perusteluineen. Määräaikaan lisätään 7 päivää, mikäli päätös annetaan tiedoksi esim. kirjeellä, sähköpostilla tai vastaavalla ilman saantitodistusta. Tarkistamispyynnön tekemiseen käytetään lomaketta, johon tarkistamispyyntö perustellaan. Arvioinnin tarkistaminen koskee vain arvosanaa, eikä näytössä tapahtuneita asioita/tapahtumia. Arvioinnin tarkistamispyyntö kirjataan opiskelijan HOKSiin.

Arviointipäätöksen tehneet ammatillisten tutkinnon osien arvioijat tekevät päätöksen arvioinnin tarkistamisesta ilman aiheetonta viivytystä, pääsääntöisesti kahden viikon kuluessa tarkistuspyynnön saatuaan. Arviointipäätös tehdään kirjallisena ja arvioija/arvioijat vahvistavat sen päiväyksellä ja allekirjoituksillaan. Jos arviointipäätös ei muutu, arvioijien tulee perustella päätös, ja jos arvosana muuttuu, ofelaš-ohjaaja tai opettaja kirjaa uuden arviointitiedon eHOPSiin ja tieto kirjataan myös HOKSiin. Ofelaš-ohjaaja antaa tiedon opiskelijalle.

Opiskelijaa informoidaan asiasta tutkinnon osan suorittamisen perehdyttämisen yhteydessä ja sen tekee ofelaš-ohjaaja. Tutkinnon osan näytön vastuopettaja perehdyttää arvioijat arvioinnin tarkistumahdollisuuteen.

7 Arvioinnin oikaisu

Jos opiskelija ei ole tyytyväinen arvioinnin tarkistamista koskevaan päätökseen, hän voi pyytää arvioinnin oikaisua asianomaiselta työelämätoimikunnalta. Oikaisupyyntö tulee tehdä 14 päivän kuluessa tarkistamista koskevan päätöksen tiedoksisaamisesta. Oikaisupyyntöön käytetään lomaketta, johon oikaisupyyntö perustellaan, ja se toimitetaan ofelaš-ohjaajalle. Opinto-ohjaaja auttaa opiskelijaa oikaisupyynnön tekemisessä. Arvioinnin oikaisu koskee vain arvosanaa, eikä näytössä tapahtuneita asioita/tapahtumia. Oikaisupyyntö merkitään opiskelijan HOKSiin.

Jos arviointi on ilmeisesti virheellinen, työelämätoimikunta voi määrätä uuden arviointikeskustelun sekä perustellusta syystä edellyttää koulutuksen järjestäjää asettamaan uudet arvioijat.

Ennen arviointipäätöksen tekemistä arvioijat (ammatilliset tutkinnon osat) kuulevat suullisesti myös opiskelijaa. Arviointipäätös tehdään kirjallisena ja perustelut kirjataan näkyviin. Arvioija/arvioijat vahvistavat päätöksen päiväyksellä ja allekirjoituksillaan. Jos arviointipäätös ei muutu, arvioijien tulee perustella päätös. Jos arvosana muuttuu, ofelaš-ohjaaja tai opettaja kirjaa uuden arviointitiedon eHOPSiin ja tieto kirjataan myös HOKSiin. Ofelaš-ohjaaja antaa tiedon opiskelijalle.

Ofelaš-ohjaaja informoi asiasta opiskelijaa tutkinnon osan suorittamisen perehdyttämisen yhteydessä. Tutkinnon osan näytön vastuopettaja perehdyttää arvioijat arvioinnin tarkistusmahdollisuuteen.

8 Todistus tutkinnon suorittamisesta, tutkinnon osan suorittamisesta tai todistus opiskelijan osaamisesta

Todistusten antamisesta ja sisällöstä noudatetaan opetushallituksen antamaa määräystä OPH-54-2018.

Tutkintotodistus annetaan opiskelijalle viivytyksettä, kun opiskelija on suorittanut hyväksytysti tutkinnon perusteiden mukaisesti kaikki tutkinnon muodostumiseksi vaadittavat tutkinnon osat. Ofelaš-ohjaaja huolehtii, että arvioinnit merkitään eHOPSiin viivytyksettä. Kun kaikki arvioinnit on viety, laatii opinto-ohjaaja yhdessä opintotoimiston kanssa todistuksen. Todistus päivätään aina todistuksen antopäivälle ja sen allekirjoittavat rehtori ja ofelaš-ohjaaja. Ofelaš-ohjaaja sopii opiskelijan kanssa todistuksen antamisesta.

Todistus suoritetuista tutkinnon osista annetaan opiskelijalle hänen pyynnöstään tai jos hänet katsotaan eronneeksi kesken tutkinnon suorittamisen. Todistukseen merkitään suoritettut tutkinnon osat ja/tai tutkinnon osan osa-alueet. Ofelaš-ohjaaja varmistaa eHOPSiin viedyt arvioinnit. Opintotoimisto laatii todistuksen yhdessä opinto-ohjaajan kanssa. Todistus suoritetuista opinnoista päivätään aina todistuksen antopäivälle ja sen allekirjoittavat rehtori ja ofelaš-ohjaaja. Ofelaš-ohjaaja sopii opiskelijan kanssa todistuksen antamisesta.

Todistus tutkintokoulutukseen osallistumisesta annetaan opiskelijalle hänen pyynnöstään. Osallistumistodistuksen liitteenä on ote opintorekisteriote. Ofelaš-ohjaaja tarkistaa opiskelijan suoritukset. Opintotoimisto laatii todistuksen. Todistus tutkintokoulutukseen osallistumisesta päivätään aina todistuksen antopäivälle ja sen allekirjoittavat rehtori ja ofelaš-ohjaaja. Ofelaš-ohjaaja sopii opiskelijan kanssa todistuksen antamisesta.

Muuhun ammatilliseen koulutukseen osallistumisesta annetaan opiskelijan pyynnöstä osallistumistodistus.

Ofelaš-ohjaaja tiedottaa opiskelijoita todistuksista opintoihin perehdytyksen yhteydessä ja HOKS-keskusteluissa. Keskeiset tiedot todistuksista on myös opinto-oppaassa.

Todistukseen liitetään opiskelijan pyynnöstä kansainväliseen käyttöön tarkoitettu liite (EN,FI,SVE)

9 Salassapito ja tietosuoj

Salassa pidettäviä tietoja ovat kaikki henkilötietoihin liittyvät asiat (henkilötunnus, yhteystiedot, yksityiselämä, terveydentila jne.), koesuoritukset ja arvostelumerkinnät sekä sanalliset arvioinnit, jos esimerkiksi opiskelijan arviointia on mukautettu. Sen sijaan julkisia ovat todistukset, mutta ne eivät saa sisältää sanallista arviointia.

10 Osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelman seuranta, arviointi ja parantaminen

Opiskelija-arviointi perustuu tutkinnon perusteiden mukaisiin arviointikriteereihin. Osaamisen arvioinnin laatu syntyy yhteistyössä opiskelijoiden, työelämän ja opettajien kesken. Oppilaitoksella on tärkeä tehtävä eri tahojen perehdyttämisessä.

Tutkintokohtaisten arviointisuunnitelmien toteutumista seurataan ja kehitetään vuosittain. Osaamisen arvioinnin kehittämisessä kerätään palautetta työelämän arvioijilta ja ohjaajilta sekä opettajilta ja opiskelijoilta. Saatu palaute käsitellään peda-tiimissä, strategiaryhmässä ja opettajakokouksessa. Opiskelijan osaamisen arvioinnin laadun kehittämiseen sisältyy osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen, näyttöjen suunnittelun ja toteuttamisen, arviointikeskustelujen, arvioinnin korottamisen, tarkistamisen ja oikaisujen käytänteiden ja menettelyjen arviointia ja edelleen kehittämistä. Osaamisen arvioinnin laadun kehittämiseen sisältyy myös HOKSeihin tehtyjen kirjausten arviointia.

11 Tutkinnon osien toteutus- ja arviointisuunnitelmat

11.1 Pakolliset tutkinnon osat

11.1.1 [Luonnon tuotteistaminen, 20 osp \(200751\)](#)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- kartoittaa toimialan markkinatilanteen ja kohderyhmän tarpeet
- suunnitella luontoon perustuvan tuotteen tai palvelun
- suunnitella tuotteen tai palvelun markkinoinnin
- hinnoitella tuotteen tai palvelun
- suunnitella toteutuksen turvallisuuden
- laatia tarvittavat asiakirjat
- arvioida tuotteistamistaan.

Toteutussuunnitelma

Tutkinnon osan ammattitaitovaatimusten mukaisia taitoja opitaan oppilaitoksessa ja/tai työpaikalla.

Opiskelun työkalut

- perehtymällä opiskelun työkaluihin (sähköposti, sovellukset, lomakkeet, muut materiaalit)
- käyttämällä tekstinkäsittely-, laskentataulukko-, esitystyökaluja
- kokoamalla kooste eri dokumenteista yhdeksi tiedostoksi sisällysluetteloineen
- perehtymällä tiedostojen tallentamiseen ja jakamismahdollisuuksiin
- tutustumalla opintojen rakenteeseen ja toteutukseen
- selvittämällä opiskelijan suuntautumisvaihtoehdot
- laatimalla henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma
- osaamisen osoittamisen suunnittelu

Turvallisuusosaaminen

- osallistumalla MATUPA-koulutukseen ja suorittamalla tentti
- tekemällä harjoituksia ryhmässä ja pareittain turvallisuuteen liittyen
- harjoittelemalla turvallisuussuunnitelman laadintaa

Luonnon tuotteistaminen ja hinnoittelu

- perehtymällä tuotteistamisprosessiin
- tutustumalla toimialan markkinatilanteeseen, kartoittamalla ja määrittämällä kohderyhmän ja selvittämällä kysyntätilan
- määrittää tuotteen tai palvelun tarjoaman hyödyn asiakkaalle
- perehtymällä hinnoitteluun, hinnoittelemalla tuotteita, palveluja tai kokonaisuuksia katetuottotavoitteen huomioon ottaen
- tutustumalla kirjanpidon ja verotuksen säännöksiin
- suunnittelemalla luontoon perustuvan tuotteen tai palvelun
- opettelemalla tuotteiden sisältöjen rakentamista
- harjoittelemalla reitti- ja aikataulusuunnittelua

- harjoittelemalla tarvittavien resurssien määrittelemistä
- suunnittelemalla omat ja mahdollisen työryhmän tehtävät
- tuotteistamalla uusia tuotteita ja palveluja ottaen huomioon viranomaisohjeet, luvat ja pätevyudet, ajantasaiset säädökset sekä huomioon kestävä kehityksen tavoitteet
- laatimalla tuotekuvauksen ja asiakasinformaatioon liittyvää materiaalia
- kokoamalla yrityksen tai yhteistyöyritysten tuotteista ja palveluista kokonaisuuksia
- perehtymällä kestävä kehityksen mukaiseen tuotteistamiseen
- ottamalla huomioon tuotteistamisessa saamelaiskulttuurin ja ammentamalla ideoita kestävä kehityksen mukaisiin luonto-opastuspalveluihin
- harjoittelemalla laskuttamista huomioiden kirjanpidon ja verotuksen säännökset
- harjoittelemalla selkeän kirjallisen tuotekuvauksen sekä tuotteistamisprosessiin sisältyvien materiaalien laatimista tietotekniikkaa hyödyntäen

Markkinointi

- harjoittelemalla markkinointiviestinnän suunnittelua ja budjetoimista
- suunnittelemalla markkinointiviestinnän toimenpiteitä erilaisille asiakasryhmille
- selvittämällä eri asiakasryhmien tarpeita ja tapoja käyttää mediaa
- opettelemalla imagoon, brändiin ja visualisuteen liittyviä asioita
- harjoittelemalla laatimaan markkinointiviestinnän tavoitteita
- perehtymällä eri viestintäkeinoihin: sähköinen markkinointi ja perinteinen markkinointi, some ym.
- tutustumalla yleisimpiin sosiaalisen median markkinointi- ja myyntikanaviin ja sovelluksiin
- harjoittelemalla markkinointimateriaalin laatimista tietotekniikkaa hyödyntäen
- huomioimalla saamelaisalueen erityispiirteitä viestinnän mahdollisuuksina
- tutustumalla asiakaspalautteen keräämiseen ja jälkimarkkinointiin
- tekemällä johtopäätöksiä ja kehittämis ehdotuksia

Lainsäädäntö

- perehtymällä erä- ja luonto-oppaan työhön liittyviin viranomaisohjeisiin, lupakäytänteisiin, pätevyysvaatimuksiin ja ajantasaisiin säädöksiin.
- perehtymällä matkapakettilakiin ja lakiin matkapalveluyhdistelmien tarjoajista, sekä tutustumalla niitä ohjaavaan EU-direktiiviin
- ottamalla selvää ilmoituksista ja luvista liittyen erä- ja luonto-oppaan toimintaan ja tutustumalla liikennelainsäädäntöön
- selvittämällä kuluttajansuojan vaikutukset erä- ja luonto-oppaan toimintaan
- opettelemalla työsopimus-, työehtosopimus- ja työaika- sekä vuosilomalakia siten, että ymmärtää omat vastuut, velvollisuudet ja oikeudet työssä
- selvittämällä mitä tapahtuu, jos toiminnassa sattuu vahinko, ja kenen vastuulla se on
- perehtymällä saamelaisen perinteiseen tapaoikeuteen ja selvittämällä miten se liittyy erä- ja luonto-oppaan toimintaan
- perehtymällä aktiviteetteja ohjaaviin lupakäytänteisiin
- perehtymällä EU:n tietosuoja-asetukseen

Arviointisuunnitelma

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä tekemällä luontoon liittyvän tuotteistamisprosessin. Tuotteistaminen voi kohdistua luontoalan tuotteeseen tai palveluun.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Henkilökohtainen näytön ja arvioinnin suunnitelma kirjataan HOKSiin.

Tutkinnonosa arvioidaan numeerisesti arviointiasteikolla Hylätty (Hyl) – Hyväksytty (H).

11.1.2 Erä- ja luontoympäristössä toimiminen, 40 osp (200752)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- liikkua luonnossa kesä- ja talviolosuhteissa
- majoittua maastossa kesällä ja talvella
- kertoa ryhmälle toimintaympäristön luonnosta
- johtaa ryhmää luonnossa
- huolehtia turvallisuudesta
- toimia säädösten ja kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.

Toteutussuunnitelma

Tutkinnon osan ammattitaitovaatimusten mukaisia taitoja opitaan oppilaitoksessa ja/tai työpaikalla.

Erä- ja luonto-oppaana toimiminen

- kartoittamalla erilaisia erä- ja luonto-oppaan työpaikkoja ja työtehtäviä
- harjoittelemalla erimittaisten päiväretkien tai useamman päivän kestoisia vaellusretkien suunnittelua kesä- ja talviolosuhteissa

Kestävä pohjoinen luonto

- perehtymällä alueen luonnon erityispiirteisiin ja tyypillisiin elinympäristöihin
- perehtymällä pohjoisen luonnon ekologiaan ja alueen erityispiirteisiin ja luonnonilmiöihin
- tunnistamalla muuttuvat sääolosuhteet
- keskustelemalla ajankohtaisista luonnon ja ympäristönsuojelun aiheista
- perehtymällä kestävän kehityksen periaatteisiin, kestävän elämäntavan hallintaan ja kulutuskäyttäytymiseen
- perehtymällä kestävän luontomatkailun periaatteisiin
- tutustumalla jätelainsäädäntöön
- perehtymällä jokamiehenoikeuksiin ja aktiviteettejä ohjaaviin lupakäytänteisiin
- harjoittelemalla motorisoitujen ohjelmanpalveluiden suunnittelussa ottamaan huomioon kestävän kehityksen arvot, ympäristövastuullisen toiminnan ja erilaiset luontoarvot
- perehtymällä eri suojelutasoihin

Luonnontuntemus

- perehtymällä Suomen yleisimpiin eliölajeihin ja luontotyypeihin
- tunnistamalla eliölajeja ([lista tunnistettavista](#))

- Nisäkkäät 35 lajia
- Matelijat ja sammakkoeläimet 6 lajia
- Niveljalkaiset 32 lajia

Kasvit

- perehtymällä Suomen yleisimpiin eliölajeihin ja luontotyyppeihin
- tunnistamalla eliölajeja ([lista tunnistettavista](#))
 - Putkilokasvit 124 lajia, joista sanikkaisia 8 lajia
 - Sammalet 6 lajia
- osallistumalla kasviretkille paikallisiin kohteisiin
- osallistumalla tunturikasviretkelle

Lintumatkailu

- tunnistamalla lintuja (82 lajia, lista tunnistettavista liitteenä)
- perehtymällä lintujen elinympäristöön
- tutustumalla paikallisiin lintumatkailukohteisiin
- osallistumalla lintu- ja paikallistuntemus retkelle Varanginvuonoon

Sienet ja hyötykasvit

- tunnistamalla sieniä (40 lajia, joista kääpiä 5 lajia ja jäkäliä 5 lajia, lista tunnistettavista liitteenä)
- osallistumalla sieniretkelle
- tunnistamalla hyötykasveja
- osallistumalla hyötykasvi retkelle
- tutustumalla näiden hyötykäyttöön

Kalastus

- tunnistamalla eliölajeja ([lista tunnistettavista](#))
 - Kalat ja ympyräsuiset 25 lajia
- osallistumalla kalastusretkelle
- harjoittelemalla vapa- ja kotitarvekalastusvälineiden käyttöä
- tutustumalla perinteisiin pyyntivälineisiin ja -kulttuuriin
- harjoittelemalla saaliin käsittelyä ja valmistamista

Eräruokailu

- tutustumalla paikallisiin ruokiin, lappilaiseen ja saamelaiseen ruokakulttuuriin
- valmistamalla ruokaa avotulella varmistaen turvallisuuden ja hygienian
- harjoittelemalla annosruokien tarjoilua ja esillepanoa
- tutustumalla omavalvontasuunnitelmaan
- harjoittelemalla pakkaamaan ja kuljettamaan elintarvikkeita
- osallistumalla hygieniapassi koulutukseen ja tekemällä aiheesta tentti

Anniskeluosaaminen

- osallistumalla anniskelupassikoulutukseen ja tekemällä aiheesta tentti

Ensiapu 1 & 2

- osallistumalla EA1- ja 2-koulutukseen ja harjoittelemalla EA- käytäntöjä ohjaajan opastuksella

Välineet ja varusteet

- perehtymällä erä- ja luontoympäristössä toimimiseen liittyviin välineisiin, varusteisiin, vaatteisiin ja näiden käyttöön ja huoltoon
- opettelemalla retkeilytaitoja (tulentekeo, majoitteiden pystytys, retkikeitinten käyttö, solmujen teko, jne.)
- harjoittelemalla pakkaamista

Kesävaellus

- harjoittelemalla luonnossa liikkumista kesäolosuhteissa
- valmistelemalla ja toteuttamalla toimintaa erä- ja luontoympäristössä
- harjoittelemalla ryhmän turvallista johtamista erilaisissa maasto-olosuhteissa
- opastamalla erilaisissa maasto-olosuhteissa, kertoen toimintaympäristöstä ja -luonnosta
- majoittumalla maastossa kesällä
- harjoittelemalla varusteiden valitsemista ja korjaamista maasto-olosuhteissa
- harjoittelemalla tulentekeoa maasto-olosuhteissa
- harjoittelemalla eräruokien valmistamista maasto-olosuhteissa
- harjoittelemalla omien rajojen tunnistamista
- toteuttamalla useamman yön yli kestävä vaellus

Pyyntileiri

- harjoittelemalla luonnossa liikkumista talviolosuhteissa
- harjoittelemalla talvikalastusta (juomustus)
- tutustumalla perinteisiin pyyntimenetelmiin
- valmistelemalla ja toteuttamalla toimintaa erä- ja luontoympäristössä
- harjoittelemalla ryhmän turvallista johtamista erilaisissa maasto-olosuhteissa
- opastamalla erilaisissa maasto-olosuhteissa, kertoen toimintaympäristöstä ja -luonnosta
- harjoittelemalla varusteiden valitsemista ja korjaamista maasto-olosuhteissa
- harjoittelemalla tulentekeoa maasto-olosuhteissa
- harjoittelemalla eräruokien valmistamista maasto-olosuhteissa
- harjoittelemalla omien rajojen tunnistamista

Talvileiri

- harjoittelemalla luonnossa liikkumista talviolosuhteissa
- valmistelemalla ja toteuttamalla toimintaa erä- ja luontoympäristössä
- harjoittelemalla ryhmän turvallista johtamista erilaisissa maasto-olosuhteissa

- opastamalla erilaisissa maasto-olosuhteissa, kertoen toimintaympäristöstä ja -luonnosta
- majoittumalla maastossa talvella
- harjoittelemalla varusteiden valitsemista ja korjaamista maasto-olosuhteissa
- harjoittelemalla tulentekoa maasto-olosuhteissa
- harjoittelemalla eräruokien valmistamista maasto-olosuhteissa
- harjoittelemalla omien rajojen tunnistamista
- harjoittelemalla riistakolmiolaskentaa
- tutustumalla Savottakulttuuriin

Suunnistaminen

- tutustumalla erilaisiin paikantamisvälineisiin
- harjoittelemalla suunnistamista paperikartan ja kompassin avulla valoisaan ja pimeään aikaan
- harjoittelemalla suunnistamista muilla paikantamisvälineillä (esim. GPS, karttasovellukset)

Opastustaidot ja paikallistuntemus

- perehtymällä asiakaspalvelun periaatteisiin ja palvelutilanteisiin
- opettelemalla kehon kieltä ja sanatonta viestintää
- perehtymällä eri asiakasryhmien tarpeisiin ja odotuksiin
- harjoittelemalla kokoamaan opastuksen sisältöjen rakentamista ja tarinallisuutta
- suunnittelemalla opastusten aikataulutuksia ja reittejä
- harjoittelemalla asiakkaiden osallistamista mahdollisuuksien mukaan
- harjoittelemalla opastuksen eri vaiheiden toteuttamista, ainakin suomen kielellä
- harjoittelemalla palautteen hankkimista ja vastaanottamista toiminnasta
- harjoittelemalla tarinankerrontaa
- harjoittelemalla äänenkäyttöä eri ympäristöissä ja tilanteissa
- harjoittelemalla toiminnan johtamista ja ohjaamista eri keinoin
- harjoittelemalla ryhmänhallintaa
- harjoittelemalla ryhmän turvallista johtamista erilaisissa maasto-olosuhteissa
- osallistumalla saamelaisiin kulttuuritapahtumiin ja muihin ajankohtaisiin tapahtumiin
- esittelemällä paikallisia luonto- ja kulttuurikohteita
- tutustumalla ja perehtymällä saamelaisalueen erityispiirteisiin
- tutustumalla paikallisten kylien kulttuurihistoriaan ja nykyaikaan
- tutustumalla toiminta-alueen perinteisiin elinkeinoihin
- tutustumalla Kultakulttuuriin
- tutustumalla savottaperinteeseen
- tutustumalla toiminta-alueen merkittäviin käynti- ja opastuskohteisiin
- vieraillemalla saamelaiskulttuuria esittelevissä kohteissa (esim. Siida, Sajos) ja saamelaisyrittäjissä, jolloin opitaan kulttuurisensitiivisyyttä, miten on soveliasta käyttää saamelaisia tuotteita sekä ulkoisia tunnusmerkkejä ja tuotteita.

Saamelaiskulttuuri

- tutustumalla saamelaisten historiaan ja yhteiskuntaan
- tutustumalla joiku- ja musiikkiperinteeseen, maailmankuvaan ja mytologiaan
- tutustumalla saamelaisten perinteisiin elinkeinoihin
- tutustumalla saamelaisten kansallisiin symbooleihin

- tutustumalla Suomessa puhuttaviin saamenkieliin
- selvittämällä Suomen koululaitoksen vaikutuksia saamelaisiin ja saamen kieleen
- perehtymällä saamelaisorganisaatioihin
- tutustumalla kulttuurisensitiivisyyteen, miten on soveliasta käyttää saamelaisia tuotteita sekä ulkoisia tunnusmerkkejä ja tuotteita.
- tutustumalla Saamelaismatkailun eettisiin ohjeisiin
- tutustumalla saamelaisiin kulttuuritapahtumiin

Porotalous

- tutustumalla poronhoidon historiaan, kehittymiseen ja nykypäivään, vuosikiertoon
- harjoittelemalla kertomaan asiakkaille poronhoidosta
- osallistumalla poroerotukseen

Työpaikalla tapahtuva oppiminen (T OP)

- osallistumalla työpaikalla tutkinnon osan ammattitaitovaatimusten mukaisiin työtehtäviin
- palvelemalla ja opastamalla asiakkaita aidossa työympäristössä
- palvelemalla kansainvälisiä asiakkaita myös vieraalla kielellä
- toteuttamalla yrityksen ohjelmapalvelutuotteita
- suorittamalla ohjelmapalveluita tukevia töitä sekä huoltotöitä
- kertomalla asiakkaille toimintaympäristön luonnosta ja kulttuurista
- toimimalla työyhteisön jäsenenä

Arviointisuunnitelma

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä opastamalla ryhmää maasto-olosuhteissa kesällä ja talvella. Luonnontuntemuksen lajiosaaminen osoitetaan [liitteen 1](#) mukaisissa lajeissa (350 lajia) käytännön työtehtävien yhteydessä, lajintunnistustentillä tai simuloitussa tilanteessa.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Henkilökohtainen näytön ja arvioinnin suunnitelma kirjataan HOKSiin.

Tutkinnonosa arvioidaan numeerisesti arviointiasteikolla Hylätty (Hyl) – Hyväksytty (H).

11.2 Valinnaiset tutkinnon osat, ryhmä 1

11.2.1 Luonnossa liikkumisen opastaminen, 30 osp (200753)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- suunnitella ja valmistella asiakasryhmälle soveltuvan luontoliikuntapalvelun
- toteuttaa turvallisen ja laadukkaan luontoliikuntapalvelun
- toimia asiakaspalvelutilanteissa

- toimia säädösten ja kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti

Toteutussuunnitelma

Tutkinnon osan ammattitaitovaatimusten mukaisia taitoja opitaan oppilaitoksessa ja/tai työpaikalla.

Hiihtokoulu ja lumikenkäily

- tutustumalla eri luonnossa liikkumisen lajeihin talviolosuhteissa
 - hiihto: varusteet, suksimallit, ahkiot, talvivarusteet, hiihtokoulu, hiihtovaellukset
 - lumikenkäily: välineet ja näiden käyttö ohjelmapalvelutuotteissa
- tutustumalla lajien historiaan, kehitykseen, nykypäivään ja hyvinvointivaikutuksiin sekä lajin harrastusmahdollisuuksiin
- suunnittelemalla ja valmistelemalla asiakasryhmälle soveltuvan luontoliikuntapalvelun
- osallistumalla hiihtokouluun ja lumikenkäretkelle

Hiihtovaellus

- osallistumalla hiihtovaellukselle
- harjoittelemalla luonnossa liikkumista talviolosuhteissa
- valmistelemalla ja toteuttamalla toimintaa erä- ja luontoympäristössä
- harjoittelemalla ryhmän turvallista johtamista erilaisissa maasto-olosuhteissa
- opastamalla erilaisissa maasto-olosuhteissa, kertoen toimintaympäristöstä ja -luonnosta
- majoittumalla maastossa talvella
- harjoittelemalla varusteiden valitsemista ja korjaamista maasto-olosuhteissa
- harjoittelemalla tulentekoa maasto-olosuhteissa
- harjoittelemalla eräruokien valmistamista maasto-olosuhteissa
- harjoittelemalla omien rajojen tunnistamista

Maastopyöräily

- tutustumalla luonnossa liikkumisen lajeihin kesäolosuhteissa
 - maastopyöräily: kalusto, varusteet, reitit, kaluston huolto ja säätö asiakkaille
- tutustumalla lajin historiaan, kehitykseen, nykypäivään ja hyvinvointivaikutuksiin sekä lajin harrastusmahdollisuuksiin
- suunnittelemalla ja valmistelemalla asiakasryhmälle soveltuvan luontoliikuntapalvelun
- osallistumalla vähintään 4 vrk:n maastopyöräretkelle

Melonta

- tutustumalla luonnossa liikkumisen lajeihin kesäolosuhteissa
 - melonta: kalusto, varusteet, reitit
- tutustumalla lajin historiaan, kehitykseen, nykypäivään ja hyvinvointivaikutuksiin sekä lajin harrastusmahdollisuuksiin
- osallistumalla melontaretkelle

Työpaikalla tapahtuva oppiminen (T OP)

- osallistumalla työpaikalla tutkinnon osan ammattitaitovaatimusten mukaisiin työtehtäviin
- palvelemalla ja opastamalla asiakkaita aidossa työympäristössä
- palvelemalla kansainvälisiä asiakkaita myös vieraalla kielellä
- toteuttamalla yrityksen ohjelmapalvelutuotteita
- suorittamalla ohjelmapalveluita tukevia töitä sekä huoltotöitä

- kertomalla asiakkaille toimintaympäristön luonnosta ja kulttuurista
- toimimalla työyhteisön jäsenenä

Arviointisuunnitelma

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä suunnittelemalla ja toteuttamalla liikuntalajiin perustuvan turvallisen palvelun maasto-olosuhteissa. Opiskelija osoittaa hallitsevansa valitsemansa lajin ja asiakkaiden opastamisen.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Henkilökohtainen näytön ja arvioinnin suunnitelma kirjataan HOKSiin.

Tutkinnonosa arvioidaan numeerisesti arviointiasteikolla Hylätty (Hyl) – Hyväksytty (H).

11.2.2 Teemallisten luontopalveluiden järjestäminen, 30 osp (200755)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- suunnitella ja valmistella teemallisen palvelun
- toteuttaa luontoon tukeutuvan teemallisen palvelun
- toimia asiakaspalvelutilanteissa
- toimii säädösten ja kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.

Toteutussuunnitelma

Tutkinnon osan ammattitaitovaatimusten mukaisia taitoja opitaan oppilaitoksessa ja/tai työpaikalla.

Työpaikalla tapahtuva oppiminen (T OP)

- osallistumalla työpaikalla tutkinnon osan ammattitaitovaatimusten mukaisiin työtehtäviin
- palvelemalla ja opastamalla asiakkaita aidossa työympäristössä
- toteuttamalla yrityksen ohjelmapalvelutuotteita
- suorittamalla ohjelmapalveluita tukevia töitä sekä huoltotöitä
- kertomalla asiakkaille toimintaympäristön luonnosta ja kulttuurista
- toimimalla työyhteisön jäsenenä

Arviointisuunnitelma

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä suunnittelemalla ja toteuttamalla teemallisen palvelun. Teemallinen palvelu on sisällöltään itsenäinen kokonaisuus, jonka teema on eri kuin opiskelijan muissa opastukseen liittyvissä tutkinnon osissa osoittama aihe tai suuntautuminen.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Henkilökohtainen näytön ja arvioinnin suunnitelma kirjataan HOKSiin.

Tutkinnonosa arvioidaan numeerisesti arviointiasteikolla Hylätty (Hyl) – Hyväksytty (H).

11.2.3 Eläinohjelmalveluiden järjestäminen, 30 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- suunnitella ja valmistella eläinten kanssa luonnossa tapahtuvan palvelun
- toteuttaa eläinohjelmalvelun luontoympäristössä
- toimia asiakaspalvelutilanteissa
- käsitellä eläimiä ja huolehtia niiden hyvinvoinnista
- toimia säädösten ja kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.

Toteutussuunnitelma

Tutkinnon osan ammattitaitovaatimusten mukaisia taitoja opitaan oppilaitoksessa ja/tai työpaikalla.

Työpaikalla tapahtuva oppiminen (T OP)

- osallistumalla työpaikalla tutkinnon osan ammattitaitovaatimusten mukaisiin työtehtäviin
- palvelemalla ja opastamalla asiakkaita aidossa työympäristössä
- palvelemalla kansainvälisiä asiakkaita myös vieraalla kielellä
- toteuttamalla yrityksen ohjelmalvelutuotteita
- suorittamalla ohjelmalveluita tukevia töitä sekä huoltotöitä
- kertomalla asiakkaille toimintaympäristön luonnosta ja kulttuurista
- toimimalla työyhteisön jäsenenä

Arviointisuunnitelma

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä suunnittelemalla ja toteuttamalla turvallisen eläinohjelmalvelun maasto-olosuhteissa. Opiskelija osoittaa hallitsevansa eläinten hoidon, käsittelyn ja hyvinvoinnista huolehtimisen sekä asiakkaiden opastamisen.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Henkilökohtainen näytön ja arvioinnin suunnitelma kirjataan HOKSiin.

Tutkinnonosa arvioidaan numeerisesti arviointiasteikolla Hylätty (Hyl) – Hyväksytty (H).

11.2.4 Motorisoitujen ohjelmapalveluiden järjestäminen luonnossa, 30 osp (200758)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- suunnitella ja valmistella opastuspalvelun, jossa käytetään motorisoitua liikkumisvälinettä
- toteuttaa motorisoidun opastuspalvelun luontoympäristössä
- toimia asiakaspalvelutilanteissa
- käyttää ja huoltaa palvelussa tarvittavia motorisoituja välineitä
- huolehtia toimintaympäristöstä ja reitistöstä
- toimia säädösten ja kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.

Toteutussuunnitelma

Tutkinnon osan ammattitaitovaatimusten mukaisia taitoja opitaan oppilaitoksessa ja/tai työpaikalla.

Motorisoidut maastokulkuneuvot ja välineet

- tutustumalla koneiden ja laitteiden rakenteeseen ja toimintaperiaatteisiin
- huoltamalla ja käyttämällä motorisoituja maastokulkuneuvoja, kuten mönkijää ja venettä
- huoltamalla ja käyttämällä motorisoituja työvälineitä, kuten moottorisahaa, raivaussahaa, halkomakonetta tms. pienkoneita
- perehtymällä motorisoidun palvelun turvalliseen toteutukseen ja asiakkaiden ohjeistamiseen
- tutustumalla motorisoitujen välineiden kuljetukseen niitä koskeviin määräyksiin

Moottorikelkka ohjelmapalveluissa

- huoltamalla ja käyttämällä moottorikelkkaa
- tutustumalla koneiden ja laitteiden rakenteeseen ja toimintaperiaatteisiin
- huoltamalla muita työssä tarvittavia työvälineitä, kuten mm. rekiä
- perehtymällä motorisoidun palvelun turvalliseen toteutukseen ja asiakkaiden ohjeistamiseen
- tutustumalla motorisoitujen välineiden kuljetukseen niitä koskeviin määräyksiin
- osallistumalla moottorikelkkasafarille
- toteuttamalla motorisoitu retki luontoympäristössä

Työpaikalla tapahtuva oppiminen (T OP)

- osallistumalla työpaikalla tutkinnon osan ammattitaitovaatimusten mukaisiin työtehtäviin
- palvelemalla ja opastamalla asiakkaita aidossa työympäristössä
- palvelemalla kansainvälisiä asiakkaita myös vieraalla kielellä
- toteuttamalla yrityksen ohjelmapalvelutuotteita
- suorittamalla ohjelmapalveluita tukevia töitä sekä huoltotöitä
- kertomalla asiakkaille toimintaympäristön luonnosta ja kulttuurista
- toimimalla työyhteisön jäsenenä

Arviointisuunnitelma

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä suunnittelemalla ja toteuttamalla turvallisen motorisoidun ohjelmapalvelun maasto-olosuhteissa. Opiskelija osoittaa motorisoidun välineen käytön hallintaosaamisen ja huollon sekä asiakkaiden opastamisen.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Henkilökohtainen näytön ja arvioinnin suunnitelma kirjataan HOKSiin.

Tutkinnonosa arvioidaan numeerisesti arviointiasteikolla Hylätty (Hyl) – Hyväksytty (H).

11.3 Valinnaiset tutkinnon osat, ryhmä 2**11.3.1 Erityisryhmien opastaminen luonnossa, 30 osp (200759)****Ammattitaitovaatimukset**

Opiskelija osaa

- suunnitella ja valmistella luonnossa tapahtuvan opastuspalvelun erityisryhmälle
- toteuttaa erityisryhmälle opastuspalvelun luontoympäristössä
- toimia asiakaspalvelutilanteissa
- toimia säädösten ja kestäväen kehityksen periaatteiden mukaisesti.

Toteutussuunnitelma

Tutkinnon osan ammattitaitovaatimusten mukaisia taitoja opitaan oppilaitoksessa ja/tai työpaikalla.

Työpaikalla tapahtuva oppiminen (T OP)

- osallistumalla työpaikalla tutkinnon osan ammattitaitovaatimusten mukaisiin työtehtäviin
- palvelemalla ja opastamalla asiakkaita aidossa työympäristössä
- toteuttamalla yrityksen ohjelmapalvelutuotteita
- suorittamalla ohjelmapalveluita tukevia töitä sekä huoltotöitä
- kertomalla asiakkaille toimintaympäristön luonnosta ja kulttuurista
- toimimalla työyhteisön jäsenenä

Arviointisuunnitelma

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä suunnittelemalla ja toteuttamalla erityisryhmälle turvallisen opastuspalvelun maasto-olosuhteissa. Erityisryhmällä tarkoitetaan alle kouluikäisiä lapsia sekä henkilöitä, joiden toimintakyky on heikentynyt iän, vamman tai pitkäaikaissairauden takia ja joiden on vaikea osallistua yleisesti tarjolla oleviin palveluihin. Opiskelija osoittaa hallitsevansa ryhmän ohjaamisen ja asiakaspalvelun.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Henkilökohtainen näytön ja arvioinnin suunnitelma kirjataan HOKSiin.

Tutkinnonosa arvioidaan numeerisesti arviointiasteikolla Hylätty (Hyl) – Hyväksytty (H).

11.3.2 Eräruokapalvelun järjestäminen, 30 osp (200760)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- suunnitella ja valmistella eräruokailun
- toteuttaa eräruokailun maasto-olosuhteissa
- toimia asiakaspalvelutilanteissa
- toimia säädösten ja kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.

Toteutussuunnitelma

Tutkinnon osan ammattitaitovaatimusten mukaisia taitoja opitaan oppilaitoksessa ja/tai työpaikalla.

Työpaikalla tapahtuva oppiminen (T OP)

- osallistumalla työpaikalla tutkinnon osan ammattitaitovaatimusten mukaisiin työtehtäviin
- palvelemalla asiakkaita aidossa työympäristössä
- toimimalla työyhteisön jäsenenä

Arviointisuunnitelma

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä suunnittelemalla ja toteuttamalla ruokailun asiakasryhmälle maasto-olosuhteissa. Opiskelija osoittaa hallitsevansa ruoan valmistuksen ja asiakaspalvelun.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Henkilökohtainen näytön ja arvioinnin suunnitelma kirjataan HOKSiin.

Tutkinnonosa arvioidaan numeerisesti arviointiasteikolla Hylätty (Hyl) – Hyväksytty (H).

11.3.3 Kansainvälisten asiakkaiden opastaminen luonnossa, 30 osp (200761)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- suunnitella ja valmistella opastuspalvelun vieraalla kielellä
- toteuttaa kansainvälisille asiakkaille opastuspalvelun luontoympäristössä
- toimia asiakaspalvelutilanteissa vieraalla kielellä
- toimia säädösten ja kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.

Toteutussuunnitelma

Tutkinnon osan ammattitaitovaatimusten mukaisia taitoja opitaan oppilaitoksessa ja/tai työpaikalla.

Kansainväliset asiakkaat

- tutustumalla eri maiden ja maanosien kulttuureihin, tapoihin ja käytäntöihin sekä kulttuuripiirteisiin, ja uskontojen vaikutukseen
- vertaamalla eri kulttuureja toisiinsa kulttuurien välisen viestinnän periaatteiden mukaan

Opastaminen englanniksi

- harjoittelemalla suullista ja kirjallista yhteydenpitoa asiakkaisiin englanniksi
- laatimalla vieraskielisen esitteen ja ennakko-ohjeistuksen asiakkaille
- harjoittelemalla opastamista englanniksi
- harjoittelemalla kertomaan asiakkaille toiminnan turvallisuusasiat englanniksi
- harjoittelemalla neuvomaan asiakkaita välineiden käytössä englanniksi
- kertomalla vieraalla kielellä paikallisesta ja alueellisesta luonnosta sekä kulttuurista
- keräämällä toimintaan liittyvää englanninkielistä sanastoa

Työpaikalla tapahtuva oppiminen (T OP)

- osallistumalla työpaikalla tutkinnon osan ammattitaitovaatimusten mukaisiin työtehtäviin
- palvelemalla ja opastamalla asiakkaita aidossa työympäristössä
- palvelemalla kansainvälisiä asiakkaita myös vieraalla kielellä
- toteuttamalla yrityksen ohjelmapalvelutuotteita
- suorittamalla ohjelmapalveluita tukevia töitä sekä huoltotöitä
- kertomalla asiakkaille toimintaympäristön luonnosta ja kulttuurista
- toimimalla työyhteisön jäsenenä

Arviointisuunnitelma

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä suunnittelemalla ja toteuttamalla turvallisen opastuspalvelun vieraalla kielellä maasto-olosuhteissa. Opiskelija osoittaa hallitsevansa valitsemansa kielen, ryhmän opastamisen ja asiakaspalvelun.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Henkilökohtainen näytön ja arvioinnin suunnitelma kirjataan HOKSiin.

Tutkinnonosa arvioidaan numeerisesti arviointiasteikolla Hylätty (Hyl) – Hyväksytty (H).

11.3.4 Luontoalan yritystoiminnan suunnittelu, 30 osp (200763)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- arvioida edellytyksiään toimia luontoalan yrittäjänä
- laatia liiketoimintasuunnitelman
- selvittää yrityksen kannalta tärkeät verkostot.

Toteutussuunnitelma

Tutkinnon osan ammattitaitovaatimusten mukaisia taitoja opitaan oppilaitoksessa ja/tai työpaikalla.

Luontoalan yritystoiminnan suunnittelu

- perehtymällä yrityksen perustamisen toimenpiteisiin
- testaamalla omia yrittäjäominaisuuksia
- arvioimalla omia vahvuuksia ja osaamistaan
- tutustumalla yritystoiminnan edellyttämiin tietotekniikkataitoihin
- etsimällä ja ideoimalla liiketoimintamahdollisuuksia
- laatimalla yritystoiminnalle SWOT-analyysin
- opettelemalla liiketoimintasuunnitelman laadintaa ja perehtymällä liiketoimintasuunnitelman eri osiin: asiakkaat, tuotteet, markkinointi, kannattavuus, rahoitus, lainat, budjetointi jne.
- perehtymällä budjetointiin ja yleisesti taloushallintoon liittyviin seikkoihin
- perehtymällä matkailuyrityksen kannattavuuteen
- perehtymällä riskien hallintaan ja laatimalla riskianalyysin
- tutustumalla eri yhtiömuotoihin ja vertailemalla niitä
- tutustumalla yritysneuvontapalveluihin
- perehtymällä ja laatimalla yrityksen perustamiseen ja lopettamiseen liittyviin asiakirjoihin
- kehittämällä liikeidean ja laatimalla sille liiketoimintasuunnitelman

Arviointisuunnitelma

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä laatimalla liiketoimintasuunnitelman ja arvioimalla edellytyksensä toimia luontoalan yrittäjänä. Yritystoiminnan suunnittelun osaamisen voi näyttää myös suunnittelemalla olemassa olevan yrityksensä toiminnan laajentamisen luontoalalle.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Henkilökohtainen näytön ja arvioinnin suunnitelma kirjataan HOKSiin.

Tutkinnonosa arvioidaan numeerisesti arviointiasteikolla Hylätty (Hyl) – Hyväksytty (H).